

УДК 316.77:159.923.2

Віхляєва Я. Є.¹, Щербина С. С.²

¹ старш. викл., асп. НУ «Запорізька політехніка»

² канд. соц. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

ОСОБЛИВОСТІ СІМЕЙНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ: ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Сімейне консультування є важливою складовою соціальної роботи, оскільки воно дозволяє розглядати людину не ізольовано, а в контексті її сімейних зв'язків. Соціальні працівники, працюючи із сім'ями, стикаються з широким спектром проблем – від конфліктів між подружжям та непорозумінь між батьками і дітьми до кризових ситуацій, пов'язаних з розлученням, насильством чи втратами. Сімейне консультування дає змогу аналізувати структуру сім'ї, розподіл ролей, характер взаємодій і наявні ресурси, що дозволяє соціальному працівнику більш цілеспрямовано допомагати членам сім'ї знаходити ефективні шляхи вирішення проблем.

Важливим аспектом є те, що сімейне консультування не фокусується на «хворобі» чи патології, а підтримує розвиток особистісних і сімейних

ресурсів. Соціальний працівник, використовуючи принципи консультування, допомагає сім'ї усвідомлювати власні сильні сторони, покращувати комунікацію та зміцнювати взаєморозуміння. Завдяки цьому знижується рівень конфліктності, підвищується здатність сім'ї самостійно вирішувати проблеми та адаптуватися до змін.

Сімейне консультування передбачає поетапну роботу: встановлення контакту та довіри, збір інформації про проблему, визначення цілей і укладення психологічного контракту, спільну роботу над проблемами та узагальнення результатів із перенесенням змін у реальне життя. Така структурованість дозволяє соціальному працівнику ефективно підтримувати клієнтів, уникати хаотичних дій і забезпечувати контроль над процесом змін.

Особлива увага приділяється партнерству між соціальним працівником і членами сім'ї. Лише взаємодія на рівних, де кожен член усвідомлює свою відповідальність за рішення, сприяє формуванню стійких результатів. Крім того, соціальний працівник допомагає перетворити соціальні, етичні чи моральні проблеми у психологічні завдання, з якими сім'я може працювати конструктивно.

Таким чином, сімейне консультування є не просто психологічною практикою, а невід'ємною частиною соціальної роботи, яка дозволяє підтримувати сім'ї у складних життєвих обставинах, активізувати їх внутрішні ресурси, зміцнювати взаєморозуміння та забезпечувати умови для гармонійного розвитку всіх членів сім'ї. В умовах сучасних соціальних викликів і кризових ситуацій його роль лише зростає, оскільки саме цілісний підхід до підтримки сім'ї сприяє ефективності соціальної роботи та покращенню якості життя громадян.

Сімейне консультування також дозволяє соціальному працівнику працювати на випередження кризових ситуацій. Виявлення проблем на ранніх етапах – наприклад, труднощів у взаєморозумінні між батьками та дітьми або конфліктів у подружжі – дає змогу запропонувати ефективні стратегії вирішення, запобігти ескалації конфліктів та знизити ризик соціальної дезадаптації членів сім'ї. Це особливо важливо в умовах нестабільного соціального середовища, коли сім'я може бути додатково піддана стресу через економічні чи безпекові фактори.

Ключовою перевагою сімейного консультування є розвиток навичок самостійного вирішення проблем. Соціальний працівник не лише надає підтримку, а й навчає членів сім'ї конструктивним стратегіям комунікації, прийняття рішень та ефективного використання внутрішніх ресурсів. Це сприяє зміцненню сімейного потенціалу, підвищує емоційну стійкість і дозволяє сім'ї бути більш автономною у подоланні майбутніх труднощів.

Не менш важливим є соціальний аспект сімейного консультування. Робота з сім'єю в контексті соціальної роботи включає не лише

психологічний супровід, а й врахування зовнішніх соціальних ресурсів – школи, медичної системи, організацій громадянського суспільства. Консультування допомагає інтегрувати ці ресурси у підтримку сім'ї, створюючи комплексний підхід, що охоплює як внутрішні, так і зовнішні чинники благополуччя. Таким чином, сімейне консультування стає мостом між психологічною допомогою і соціальним супроводом, забезпечуючи стійкий позитивний ефект на життя всієї родини.

Сімейне консультування є невід'ємною частиною соціальної роботи, оскільки воно дозволяє не лише надавати психологічну підтримку, а й сприяти стабілізації та розвитку сімейних систем. Через роботу з сім'єю соціальний працівник допомагає виявляти внутрішні ресурси кожного члена родини, покращувати комунікацію та прийняття рішень, запобігати конфліктам і соціальній дезадаптації. Регулярне консультування сприяє формуванню здорових сімейних стосунків, підвищенню емоційної стійкості та розвитку навичок самостійного вирішення проблем, що є критично важливим в умовах сучасного соціального середовища.

Таким чином, сімейне консультування є не лише психологічною підтримкою, а й важливим інструментом соціальної роботи, що дозволяє зміцнювати сім'ї, підвищувати їхню стійкість до стресу та покращувати якість життя членів родини.